

LIN A11, Lingvistik: Grundkurs, 30 högskolepoäng

Studiebeskrivning

Kursen består av följande delkurser, vilka beskrivs nedan:

- Lingvistik: Talkommunikation - fonetikens grunder, 7,5 högskolepoäng
- Språkets struktur och funktion, 7,5 högskolepoäng
- Lingvistik: Världens språk, 7,5 högskolepoäng
- Lingvistik: Språkinläring hos barn och vuxna, 7,5 högskolepoäng

Kurserna Talkommunikation - fonetikens grunder och Språkets struktur och funktion läses parallellt på halvtid under första halvan av terminen, medan kurserna Världens språk och Språkinläring hos barn och vuxna läses parallellt på halvtid under andra halvan av terminen.

Lingvistik: Talkommunikation - fonetikens grunder, 7,5 högskolepoäng

Mål

Efter avslutad delkurs ska den studerande

- kunna beskriva talapparatusens byggnad (bl.a. likheter och skillnader mellan kvinnor och män) och dess funktion med avseende på att variera talsignalen
- kunna redogöra för grundläggande fonologisk teori samt de viktigaste typerna av ljudförändringar
- kunna presentera de viktigaste vokal- och konsonantkategorierna
- kunna redogöra för svenskans vokal- och konsonantfonem och prosodem samt dessas viktigaste allofoniska variation, bl.a. geografisk
- kunna beskriva de viktigaste artikulatoriska metoderna
- kunna använda tecken och definitioner på de viktigaste vokalerna, konsonanterna och prosodiska företeelserna samt kunna transkribera fonetiskt främst svenska yttranden
- kunna tyda grundläggande ljudtyper i spektrogram

Hur målen uppnås

Undervisningen sker i form av föreläsningar om talapparatusens uppbyggnad, vokalers och konsonanters produktion, samt intonation. Dessutom lär sig studenterna att läsa och skriva fonetisk transkription med internationella fonetiska alfabetet (IPA). Detta befästs sedan i särskilda transkriptionsövningar. Transkriptionen gäller främst svenska varianter, men även diverse andra språk avlyssnas i viss mån. I kursen ingår också laborationer. På laborationerna tränas bl a spektrogramtydning. Studerande får också framställa spektrogram och andra akustiska diagram med hjälp av programmet Praat. Som undervisningsmaterial används också stenciler som omfattar alla tänkbara examinationsfrågor i varje delämne. På detta sätt får studenterna klar överblick över vilka frågeställningar som är särskilt centrala.

Examinationen sker i form av skriftlig tentamen (salskrivning), där frågorna täcker en spännvidd av frågeställningar inom ämnet. En viktig fråga som alltid finns representerad i examinationen är spektrogramläsning av enskilda ljudkategorier (exempelvis klusiler, vokaler, frikativor). Dessutom ingår alltid en examinationsfråga som rör den fonetiska transkriptionen av enskilda svenska ord.

Språkets struktur och funktion, 7,5 högskolepoäng

Mål

Efter avslutad delkurs ska den studerande:

- kunna redogöra för olikheter och likheter mellan olika språk
- kunna förklara hur språkstruktur varierar i olika sociala kontexter, hur språk kan ändras över tiden samt hur människor tillägnar sig språk
- kunna redogöra några kognitiva processer associerade med produktion och förståelse av tal och språk
- kunna använda grundbegreppen i de olika delämnena (fonetik/fonologi, morfologi, syntax, semantik/pragmatik)
- kunna göra grundläggande analyser av lingvistiska data och lösa fonologiska, morfologiska, syntaktiska och semantiska problem
- kunna redogöra för samspelet mellan språk och samhälle och hur detta påverkar språklig normering och prestige

Hur målen uppnås

Undervisningen sker i form av föreläsningar, övningar och gruppdiskussioner i klassrummet. Föreläsningar, litteraturläsning, praktiska övningar samt gruppdiskussioner bidrar till att studenterna uppnår kursmålen. Analys av empiriska data spelar en central roll för att studenterna ska uppnå målet att kunna göra grundläggande analyser av lingvistiska data och lösa fonologiska, morfologiska, syntaktiska och semantiska problem. Diskussioner med läraren kring val av ämne till posterpresentationen som utgör en del av examinationen bidrar också till att uppnå målen, eftersom posterämnen fokuserar på teman som är direkt relaterade till kursmålen såsom olikheter och likheter mellan olika språk, hur språk varierar mellan olika sociala kontexter, hur språk kan ändras över tiden, hur människor tillägnar sig språk, kognitiva processer associerade med produktion och förståelse av tal och språk samt samspelet mellan språk och samhälle.

Examinationen sker dels genom en salskrivning dels genom en posterpresentation. Salskrivningen baseras huvudsakligen på stoffet i kurslitteraturen. Den prövar också studenternas färdigheter i grundläggande analyser av lingvistiska data. Val av posterämne sker i samråd med läraren. Posterpresentationen sker muntligt under en särskild postersession med klassen. För betyget godkänd på kursen krävs att både posterpresentationen och salskrivningen är godkända. För betyget VG på kursen krävs betyget VG på salskrivningen samt lägst betyget G på posterarbetet.

Lingvistik: Världens språk, 7,5 högskolepoäng

Mål

Efter avslutad delkurs ska den studerande

- kunna redogöra för de viktigaste språkfamiljerna i världen, var de finns och typiska egenskaper
- kunna förklara innebörden av språksläktskap, vad det är och hur man känner igen det
- kunna förklara och tillämpa grunderna i språktypologi
- kunna skilja mellan möjliga / sannolika språk och omöjliga / osannolika språk
- kunna arbeta med informanter
- ha förmågan att göra grammatiska generaliseringar med utgångspunkt i lösa språkexempel

- kunna, med utgångspunkt från grammatiska och språksociala fakta, lokalisera ett språk i världen (geografiskt eller i rätt familj)
- kunna sätta in sitt modersmål i en generell bild av världens språkliga mångfald

Hur målen uppnås

Undervisningen sker i form av föreläsningar om språksläktskap, språktypologi och olika egenskaper hos ett urval språk från olika språkfamiljer. Tanken med föreläsningarna är att de skall ge en överblick av de fenomen som finns i världens språk. Här skall studenterna främst få en representativ bild av språkmångfalden, inte så mycket lära in detaljkunskapen. Ett regelbundet inslag i kursen är olika sorters övningar, där studenterna undersöker och förklarar ett fenomen i ett språk i det aktuella område som diskuteras. Detta moment är tänkt att inspirera studenterna till att sätta sig in språkssystem av en annan typ än de sett tidigare. Utöver föreläsningarna och övningarna, är ett viktigt examinerande moment att studenterna gruppvis skall uppsöka modersmålstalare av ett språk (som ej är skolspråk i Sverige) och på grundval av eget fältarbete med en enkät som tillhandahålles av institutionen framställa en kort grammatik på 5-10 sidor över det aktuella språket, som dels skall lämnas in, dels presenteras muntligt (mera därom under examination nedan). Genom denna övning lär sig studenterna att ur exempel generalisera fram en grammatisk beskrivning och att arbeta med informant och lita på sitt eget informantarbete. Dessutom tränas studenterna i att tänka typologiskt kring olika frågeställningar, då den muntliga framställningen brukar leda till en diskussion huruvida egenskaperna i det beskrivna språket är typologiskt ovanliga eller inte.

Examinationen sker i form av dels grupparbete (en grammatisk beskrivning baserad på eget fältarbete), dels hemskrivning. Grupparbetet har beskrivits ovan. Hemskrivningen brukar innehålla uppsatssuppgifter där studenterna skall diskutera centrala frågeställningar inom språktypologin. En central uppgift handlar dessutom om att kunna identifiera ett geografiskt område med utgångspunkt från information om olika språkliga fakta om området. Syftet är att studenterna skall skaffa sig en bild av den typologiska verkligheten i världen (var i världen olika språkliga fenomen står att finna). För betyget VG på kursen krävs VG på hemtentamen och lägst betyget G på grupparbetet.

Lingvistik: Språkinläring hos barn och vuxna, 7,5 högskolepoäng

Mål

Efter avslutad delkurs ska den studerande

- kunna redogöra för de viktigaste teorierna och metoderna inom förstaspråksinläring och andraspråksinläring
- kunna beskriva huvuddragen i barns och vuxnas språkutveckling
- kunna diskutera och jämföra inläring av olika språk
- kunna analysera autentiskt inlärarspråk ur olika aspekter
- kunna relatera teorier om språkinläring till praktisk tillämpning: jämföra forskningsresultat med progressionen i språkundervisning och i läromedel

Hur målen uppnås

Undervisningen sker främst i form av föreläsningar och diskussioner. Föreläsningarna ger en överblick av teorier och metoder inom språkinlärningsforskning och kopplar dessa till analyser av autentiskt inlärarspråk. Övningsuppgifter där studenterna får träna sig i att analysera fonologiska, lexikala och grammatiska aspekter av inlärarspråk förekommer regelbundet under

kursens gång. Tanken är att studenterna ska få en känsla för vilka frågeställningar som är gällande i modern språkinlärningsforskning. Det innebär vidare att de får redskap för att kunna reflektera över sin egen erfarenhet av språkinläring och språkundervisning i olika sammanhang. Förutom föreläsningar, diskussioner och övningar ingår ett empiriskt (grupp)arbete i kursen. Här omsätts de teoretiska kunskaperna i självständiga analyser av ett fritt valt inlärarespråk. Analyserna presenteras muntligt under seminarier och resultaten från de olika språken ger underlag för diskussioner om språkspecifika och universella drag i språkutvecklingen.

Examinationen består dels av en hemskrivning, dels det ovannämnda empiriska analysarbetet, som företrädesvis utförs som grupparbete. Hemskrivningen omfattar teorier, metoder och centrala frågeställningar inom området. I det empiriska arbetet ingår att kunna analysera, beskriva och jämföra språkliga data. En viktig del är att kunna diskutera olika metoder för datainsamling, analys och tolkning av data. Detta arbete redovisas såväl skriftligt som muntligt. För betyget VG på kursen krävs VG på hemskrivningen och lägst betyget G på övriga examinerande moment.

Kompletterande kunskaper

Spektrumet av delkurser ger en allmän orientering om ämnet lingvistik, dels generellt om ämnet i stort, dels mer specifikt om frågeställningar som kan direkt beröra studenternas erfarenhet (Språkinläring hos barn och vuxna) eller väcka deras nyfikenhet (Världens språk). I tre av delkurserna ingår ett självständigt arbete som examination, vilket är tänkt att ge studenterna erfarenhet av att själv formulera problem och att tänka självständigt inom ämnet.

Observera att smärre ändringar i studiebeskrivningen kan komma att göras före kursstart.